

nih in sončnih dni se bo potrebovalo, de se bo zopet ozelenelo!

Ko pride borja 14 dni kasneje, kadar so terte že po pednji dolge mladičice pognale, juže, mandra, zadnjič razcefedra ali razcunja in pobere vse njih peresa, de zarodici čisto goli na mladičicah ostanejo. Iz taciga zaroda, ko bi ravno ne obzelenil in poginil, ni veliko pričakovati, zakaj nikoli se ne bo več razrasel na toliko jagod, kakor je bil namenjen. Pa tudi leté, ko so v svojih nar žlahnejih delih ozéble, ali norsko cvetejo, ali operhnejo, de kadarkoli spomladi huda borja zarod zadene, ni v Ipavi dobre vinske létine upati. O sv. Ivanu, če je tursica do dveh pednjev zrasla, jo borja skosí, kakor de bi jo bile svinje zgrudile; če je pa kasneje stebila dognala, jo borja suče, de se naredí pri slednjim steblu luknja ali jamica do korenik, kar ji v suši zlo škodje. Naj bo pa njiva bolj mokra ali mehka, jo povalí vso, de ako ravno kaj donese, vonder več ne vstane. Zrelo žito otrese, ječmen pa do zernica omlati.

Drugači se obnaša borja s travo pokošeno v senó ali v otavo; sperviga jo drega, vzdiguje, objemuje in poljubuje, se ž njo igra, skače, pleše čedalje v večih kolobarjih; jo vtrudi, de se vsa izpoti in posuši; zdaj jo če odnesti, ali trava, zdaj suha, se taciga nepokoja naveliča, ji uide in se ji v kako zavetje skrije, de kmet, ki jo je na večer v tihim vremenu pokosil, je drugi dan kar bilice več na senožeti ne najde. S senam ali z otavo imajo ljudjé, če borja pride, zlo veliko opraviti, borja jim ga ne da nikakor spraviti, založijo ga z dilami, rantami, kamnjem i. t. d. in morajo tihiga vremena počakati, de ga domú spravijo.

(Konec sledi.)

Domorodna prošnja.

Vsi Štajarski slovenski p. n. g. duhovniki se prav prav lepo poprosijo, blagovoljno pripomagati v eni za sedajne in prihodne čase močno važni reči.

Še ti teden bode Gračka c. namestnija vsim p. n. g. tehantom poslala dva nemška zvezka našega deželnega zakonika, vsaki tehantiji oba. V enem je stara razdelitva naše kronovine po novih županijah, poglavarstvih i. t. d. Nimamo pak ne starega ne novega kazala, v katerem bi vsi ti kraji, vse vesi, vsi gradi i. t. d. prav slovenski zapisani bili, in ni boljše in krajše poti njih zvediti, kakor vse p. n. g. duhovne in drage domorodce zaupljivo in serčno poprositi, da blagovolijo — vsaki v svoji domači tehantii in fari — nemškim imenom prave slovenske pristaviti in jih preje bolje z nemškima zvezkoma vred c. k. namestnií v Gradec nazaj poslati. — Imamo vse naše kraje enkrat prav zapisane in v zakoniku natisnjene, bode to terdna, vesela podloga in podpora za naše pridhodne zemljovide, zemljopise, dogodbine i. t. d. i. t. d. Ta reč je tedaj jako važna. Zvesto se toraj zanašam, de se vam predragi gospodje! ti trud ne bode vnožal in da bote radi uslišali mojo ponižno, serčno prošnjo. „Kdor prosi, dobi.“ Srečno!

V Gradcu 13. oktobra 1850.

Dr. Muršec.

Še eno oglasilo zastran besede „župan“ in „nadžupan“.

(Dalje.)

Zdej pojdimo na dalje. Iz posameznih srenj ali županij vkup vzetih obsojí tista širji srenja ali občina, ktero Nemci „Bezirksgemeinde“ imenujejo. Bezirk ni nič družiga, kakor širji okolica, za ktero nekteri v slovenskim besedo kanton vpeljati želé. To je scer lepa, vender tuja in torej sama na sebi neumevna beseda. V Francoskim jeziku kanton ravno toliko pomeni, kakor pri nas kot, stran ali pa kraj. Pervi

besedi: kot, stran, ne daste za imé Bezirk nič pripravniga poména, in kotna ali stranska srenja, bi pri nas le tako srenjo pomenila, ktera v kotu ali na strani leži; pa iz besede kraj se dajo pripravne iména sestaviti, postavim, okraja ali okrajna; ali pa tudi iz besede okoli iména: okoliše ali okolina, kteri bi se dale lahko za širji okolico ali Bezirk rabiti. Nam bi skorej nar bolj imé okrajna dopadlo, ki je že tudi nekoliko v navadi. Potem takim bi se utegnila Bezirksgemeinde: krajska ali okrajna ali okolinska srenja ali občina imenovati. — Vi si bote odbrali ali pa sami naredili tako besedo, ki se vam bolj pravna ali gladka zdi. —

Iz več okrajnih ali okolinskih občin pak nastane zadnjič nar širji občina, ktero Nemci Kreisgemeinde imenujejo. Kreis pomeni v nemškem jeziku v enaki zvezi: širji okrajno; v slovenskim so pa do zdaj tako okrajno nekteri okrožje, drugi pa po nemški šegi: kresijo imenovali. Po naši misli pa bi se utegnila morebiti bolj lično krogovina imenovati. Pa morebiti bote vi kaj boljšiga znajdlí; zakaj potrebno je, de se veči in manjši okrajne že po imenu razločijo, kakor se tudi v nemškem zgodí. Če bote pa poprejšnje imé poterdili, tako se bo potem Kreisgemeinde krogovinska občina imenovala. — Tako smo zdej z mnogimi razložki srenj ali občin pri koncu. Nar manjši srenja ali občina je tedaj županijska, naj bo že mestna ali kmetovska; druga in veči je okrajna ali okolinska in tretja ali nar veči krogovinska občina. Zdej pak je še treba, de se k prednikom teh občin obrnemo in za nje pripravne iména poišemo.

Predsedniki imenovanih srenj ali občin, (zunaj županije) so dvojni, namreč, srenjski in cesarski, potem, ki so ali od srenje zvoljeni, ali pa od cesarja ali viši vladije postavljeni. Nar pred hočemo imena srenjskih prednikov prevdariti.

Prednik nar manjši okolice ali županije od proste srenje izvoljen, se imenuje, kakor véste, s staro in lepo slovensko besedo župan, ktera bo zdaj zopet k svoji nekdanji časti pripeljana. Pa zraven tega iména bi se zamogel po soimenskim (synnonimisch) tudi še z mnogimi drugimi pripravnimi perimki, postavim, srenjekar ali osrenjekar, srenjski starašina,¹⁾ srenjski oskerbnik, in narlepši srejski oče imenovati. — Pa tudi srenjski svetovavci, ki so po tem svojim poklicu v nar bližnji zvezi s županam, bi se utegnili zunaj poprejniga iména z lepim nazivkam: županovci od drugih razločiti. Ravno tako bi tudi ne bilo napčno, ko bi se mestni župan krazložku od kmetovskega: mestni prednik ali mestni starašina ali pa tudi z eno besedo mestnik ali grajšnik ali gradínski (od grad, Burg) imenoval.

Tiste dva prednika pa, ki se vsaki okrajni ali krogovini (če te iména dovzamete) od srenjskih odbornikov za glavo ali vódeja okrajniga in krogovinskiga odbora izvolita, in kterima Nemci Obmann, to je, verhna moža pravijo, bi se utegnila po naši misli morebiti dosti prisladno: preodbornika ali predbornika imenovati, zato namreč, ki sta zmed vsih odbornikov preodbrana, ali pa tudi pervaka, nadnika, verhovca, preverstnika i. t. d. ker sta od celiga odbora za perva ali prednika izvoljena. Vender, ker bodo nju opravila županskim zlo enake, bo morebiti nar bolji, ju po izgledu zlagovcov srejske postave: okrajniga in krogovinskiga župana zvati. Če bi vam pa namesti iména: okrajni župan zavoljo kratkote morebiti imé: nadžupan bolj dopasti

¹⁾ Starašina je pri nekterih Slovanih také imenitno imé, de clo deželskiga poglavarja: starašina imenujejo. Tudi stari Rimci, nar imenitniši ljudstvo prednih časov, so svojo nar viši gosposko »Senat«, to je, starašinstvo imenovali.